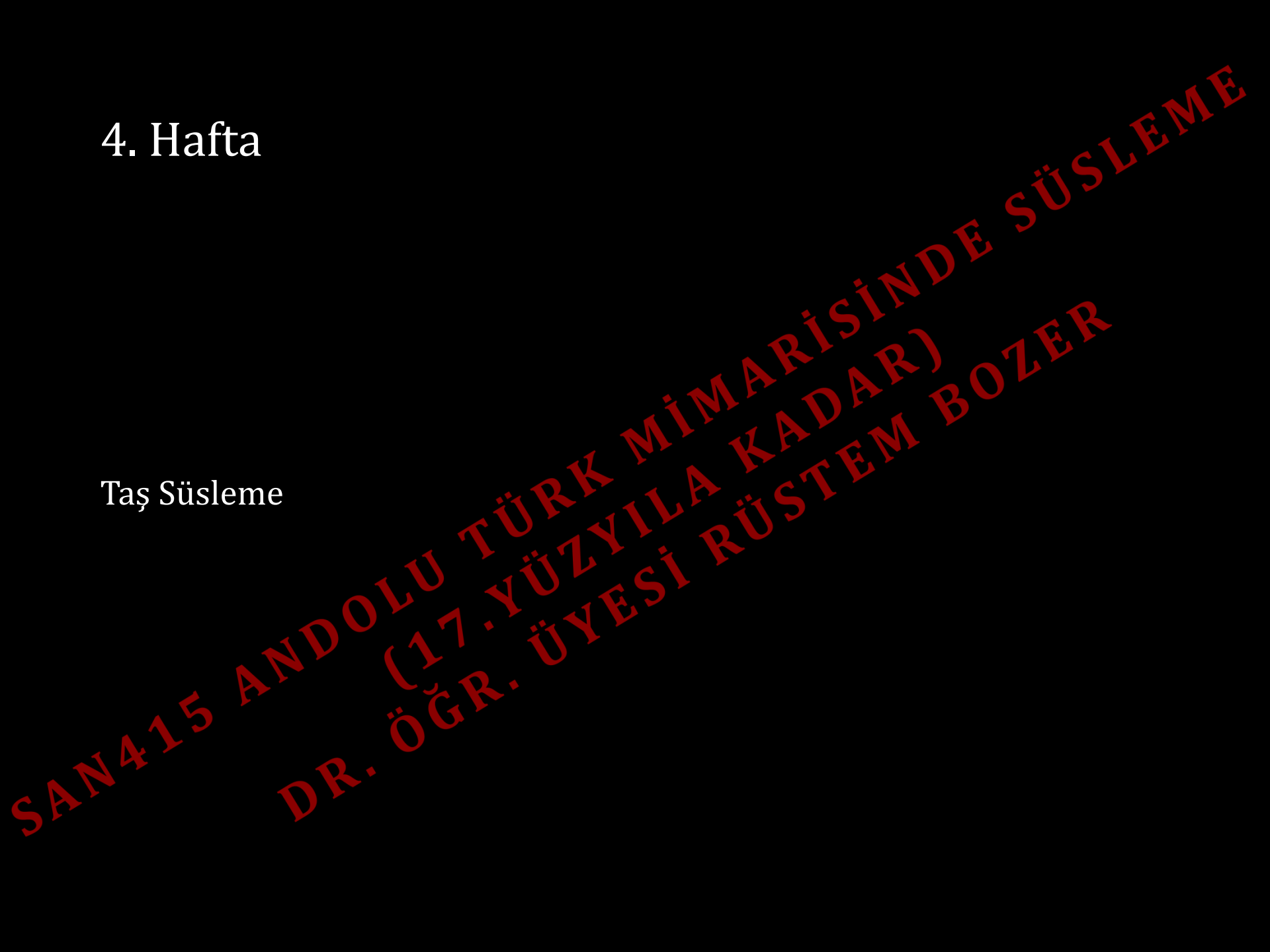

4. Hafta

Taş Süsleme

Selçuklu çağının klasik süsleme türleri bitkisel, geometrik, yazı ve figürdür. Bitkisel süslemede palmet, rumi ve bunları bağlayan kıvrım dallar ile daha az olarak lotus motiflerinden oluşan düzenler hayret verici çeşitliliktedir. Bu düzenler tek başlarına bir süsleme unsuru olarak kullanıldığı gibi bazen yazı veya figürlü bezemelere fon teşkil ederler; bazen geometrik kompozisyonlardaki ara parçaları doldururlar. Hemen her malzemedede durum aynıdır.

Geometrik süslemelerde görülen zenginlik, bunları tasarlayanların geometriyi üst düzeyde bildiklerini gösterir. Basit şekillerden girift yıldızlara kadar çok değişik kompozisyonlar olağanüstü bir geometri dünyası yansıtır. Bu düzenlemeler ister mimari süsleme ister taşınır eşya olsun, en küçük alanlardan geniş yüzeylere kadar görülür.

Yazı da, kitabeler başta olmak üzere hem taşınabilir eşyada hem de mimari süslemede karşımıza çıkar. Nesih ve kufi türdeki bu yazılar tek başlarına görüldüğü gibi bitkisel süslemeyle de iç içe kullanılmıştır.

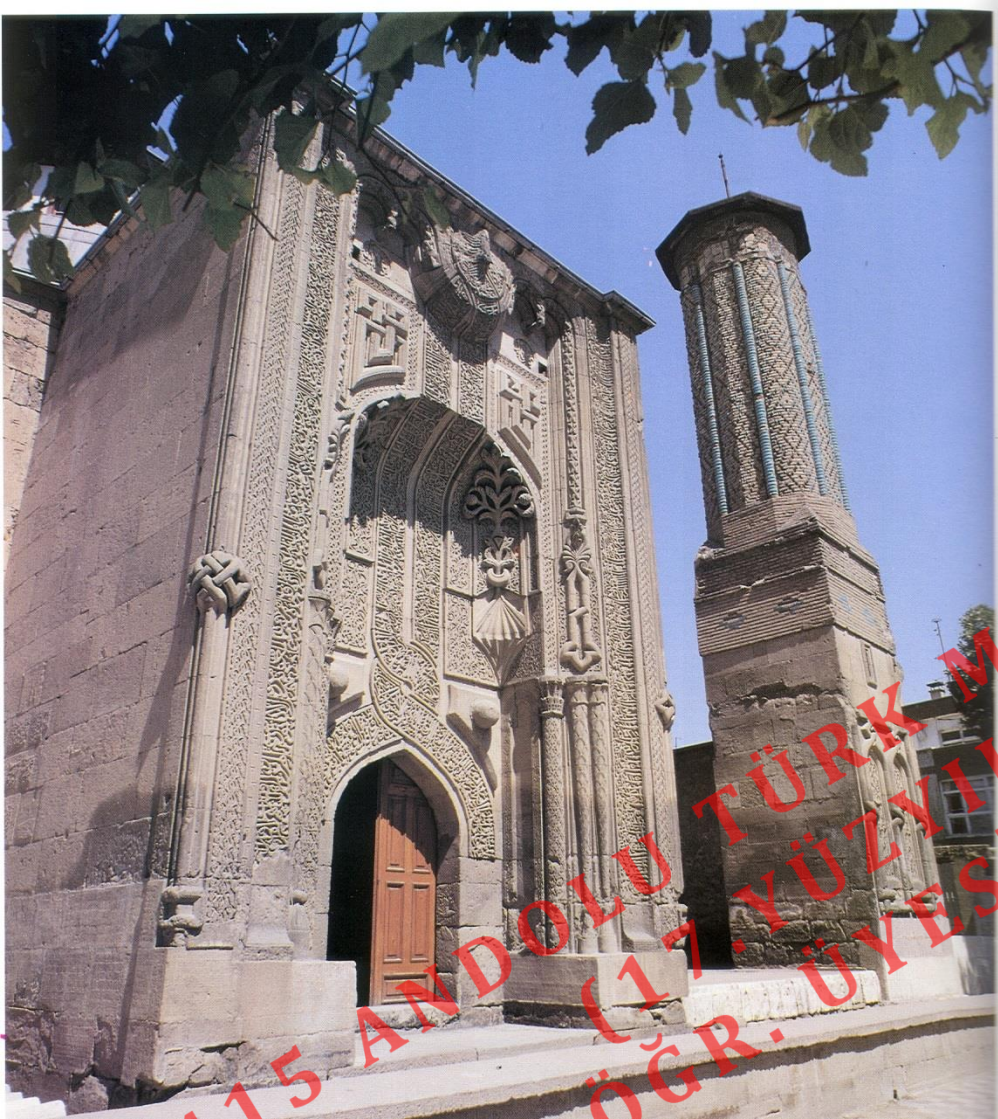
İmar faaliyetlerinin 13. yüzyılın başlarından itibaren artış kaydetmesiyle birlikte taş işçiliğindeki gelişim de kendini gösterir. Taçkapılar başta olmak üzere mihrap, kemer, eyvan, örtü, pencere, köşe kulesi Selçuklu taş işçiliğinin görüldüğü başlıca elemanlardır. Taçkapılar boyut ve bezemeleriyle cephelerde birer anıt gibidir. Tüm kayıplara rağmen cami, mescit, medrese, kervansaray, türbe ve diğer yapı türlerine ait binalar taş süslemeleriyle devirlerinin temsilcileri olarak varlıklarını sürdürmektedir. Bu eserlerde geometrik, bitkisel, yazı ve figür olmak üzere her türden göz kamaştırıcı kompozisyonlar yer alır. Ortaya çıkan biçimler Selçuklu sanat kimliğinin taş bürünmüş haliyle karşımızda durmaktadır.

Müzelere taşınan malzemelerde kitabeler, mezar taşları ve çoğu kalelere ait figürlü parçalar vardır. Bunlarda, zeminin oyulmasıyla süslemelerin kabartma olarak kaldığı örnekler çoğunluktadır. Daha az örnekte zemin düz bırakılıp motifler oyulmuştur. Selçuklu devrinde heykel karakteri taşıyan örnekler görülse de yaygın bir tercih olmadığı söylenebilir.

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARLIĞINDA SÜSLEME
(17. YÜZYILA KADAR)
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

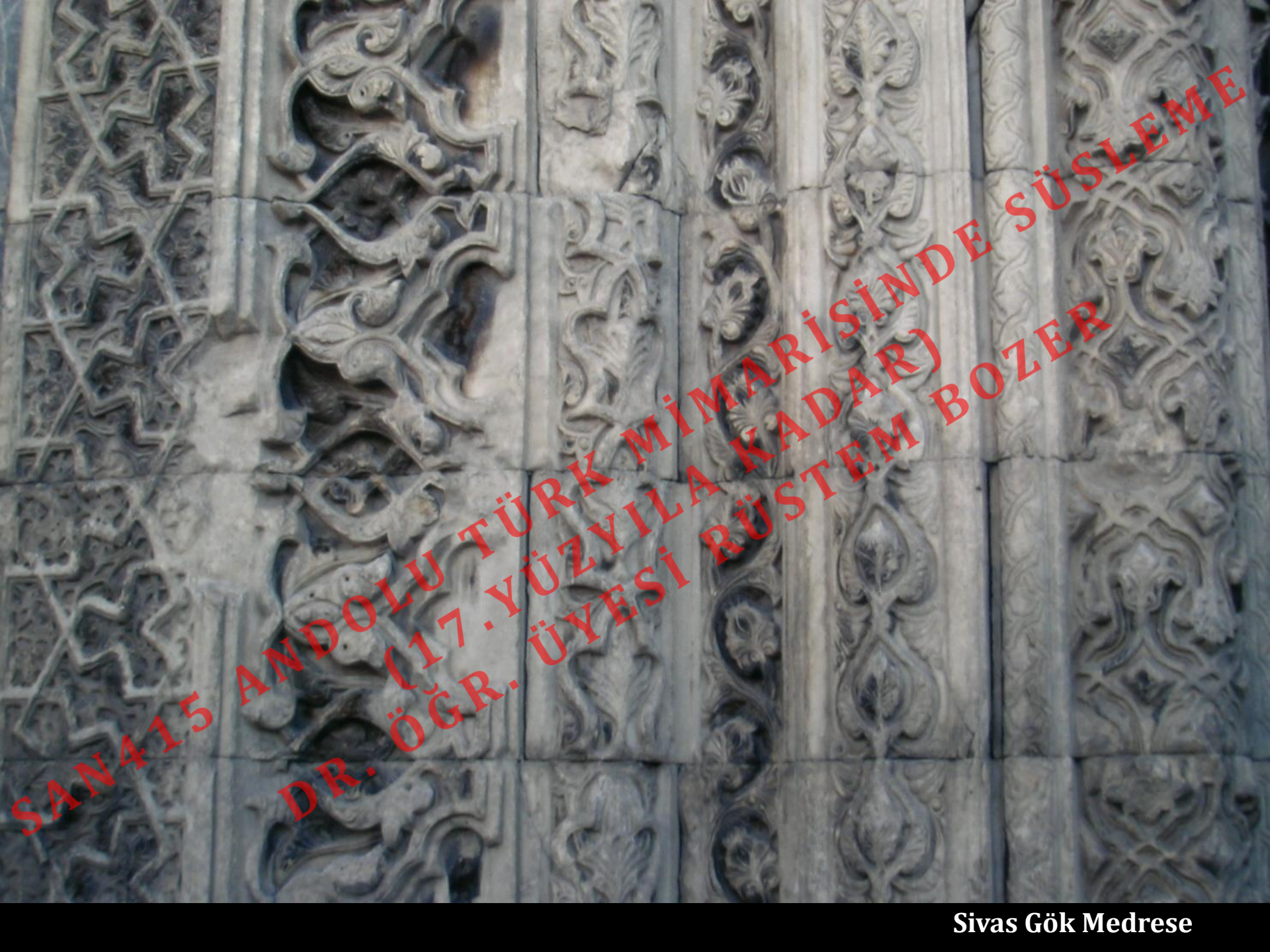
Mezar taşları sanat tarihi kadar sosyal ve kültür tarihi için de önemli eserlerdir. Selçuklu taş işçiliği için de göz önünde bulundurulması gereken mezar taşları sanduka ve şahide olarak başlıca iki tipte yaygınlık gösterir. Boyut ve sanat özellikleri bakımından anıt eser kavramına uygun olanları da, mütevazı görünenleri de vardır. Müzelerde Konya, Afyon, Akşehir, Kırşehir, Ankara, Sivas, Tokat, Ahlat gibi pek çok merkeze ait Ortaçağ örnekleri bulunur, ancak Selçuklu döneminden olanları az sayıdadır. Bunlar arasında Konya ve Afyon yöresinden gelen mezar taşları figürlü süslemeleriyle ilgi çeker. Şüphesiz Ahlat'ın Ortaçağdan kalan ve geniş bir sahaya yayılmış mezarlığındaki özgün halleriyle korunan taşlar her yönüyle alanına önemli katkılar sunar.

Konya İnce Minareli

Sivas Gök Medrese

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARİSİNDE SÜSLEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER (17. YÜZYILA KADAR)

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARİSİNDE SÜSLEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER
(17. YÜZYILA KADAR)

Sivas Gök Medrese

Sivas Buruciye Medrese

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEME
DR. ÖĞR. ÜÇÜ YÜZYILA KADAR)
RÜSTEM BOZER

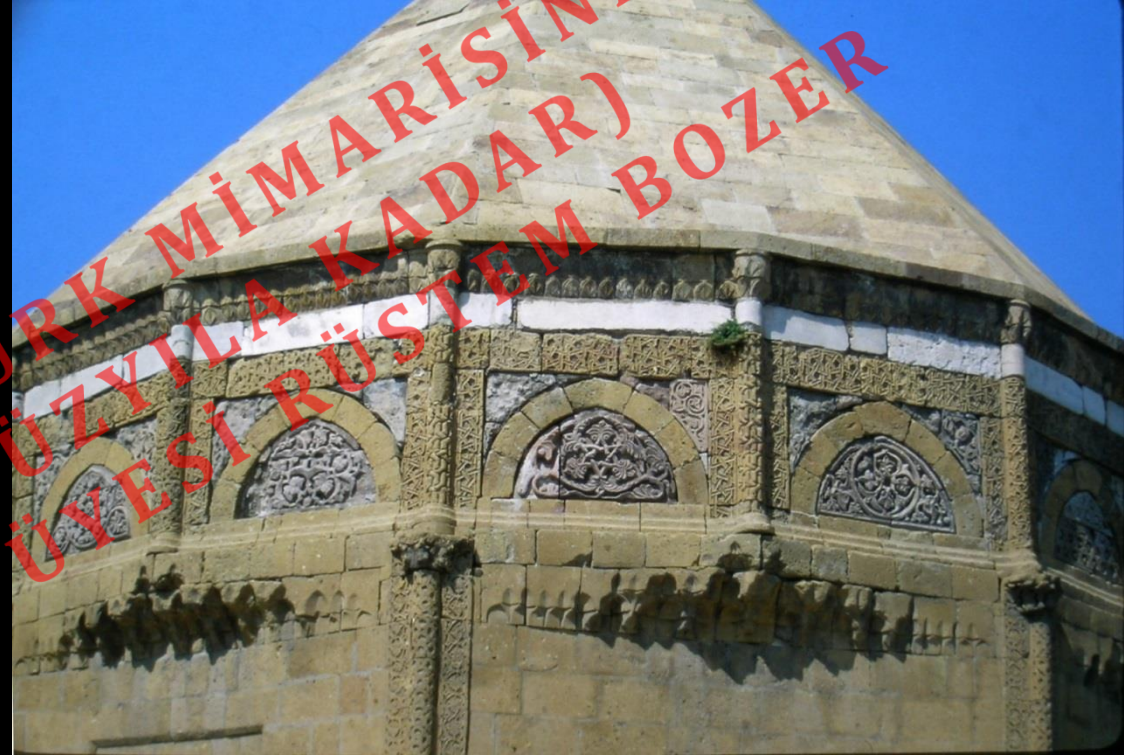
Konya Karatay Medresesi

Erzurum Çifte Minareli Medrese

Kayseri Döner Kümbet

Niğde Hüdavend Hatun Türbesi

Divriği Ulu Cami

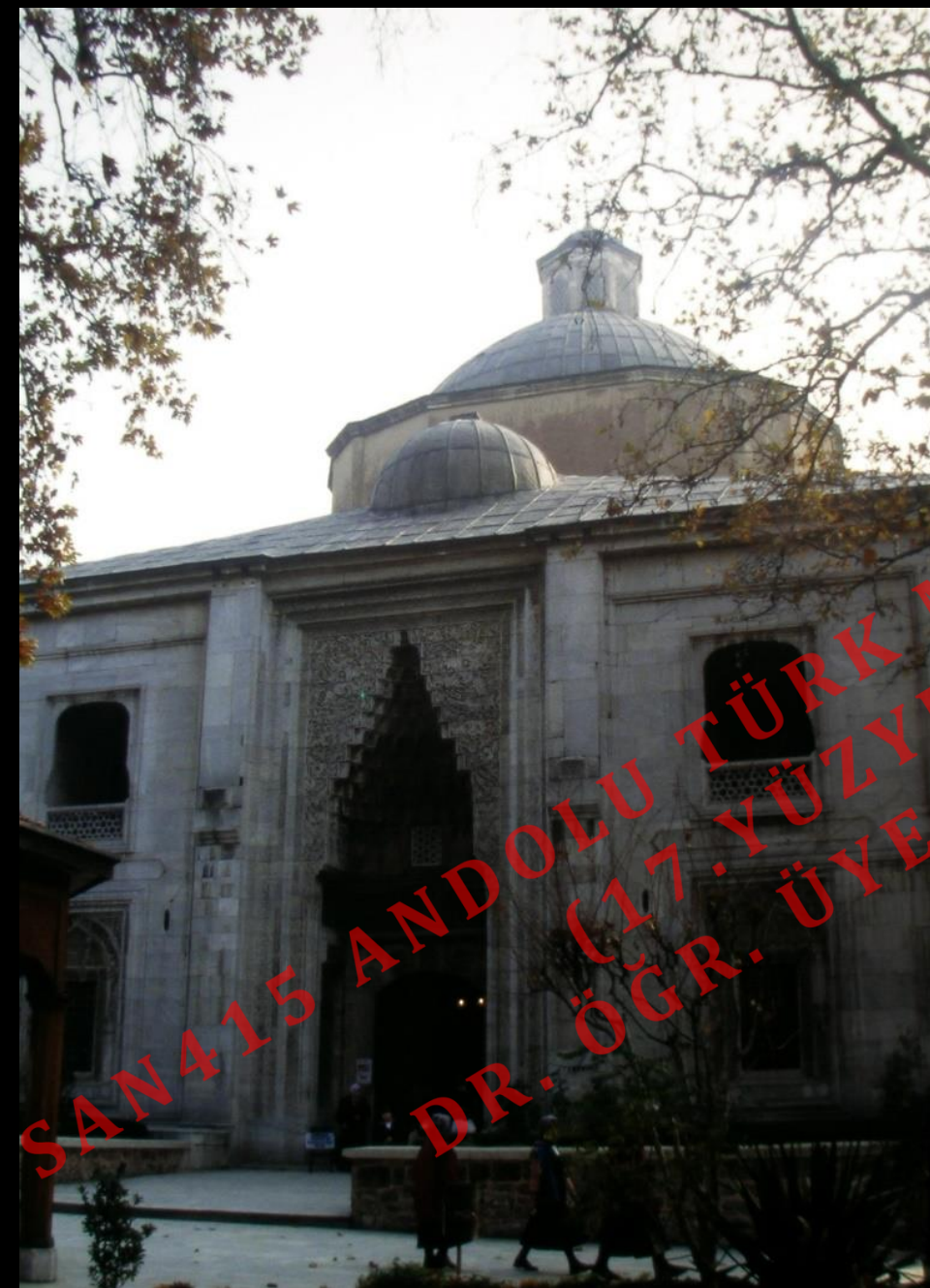
SANATTA ANDOLU TÜRK MİMARLIĞINDA SÜSLEME
DR. ÖZGÜR ÜYESİ RÜSTEM BOZER
KADARJ

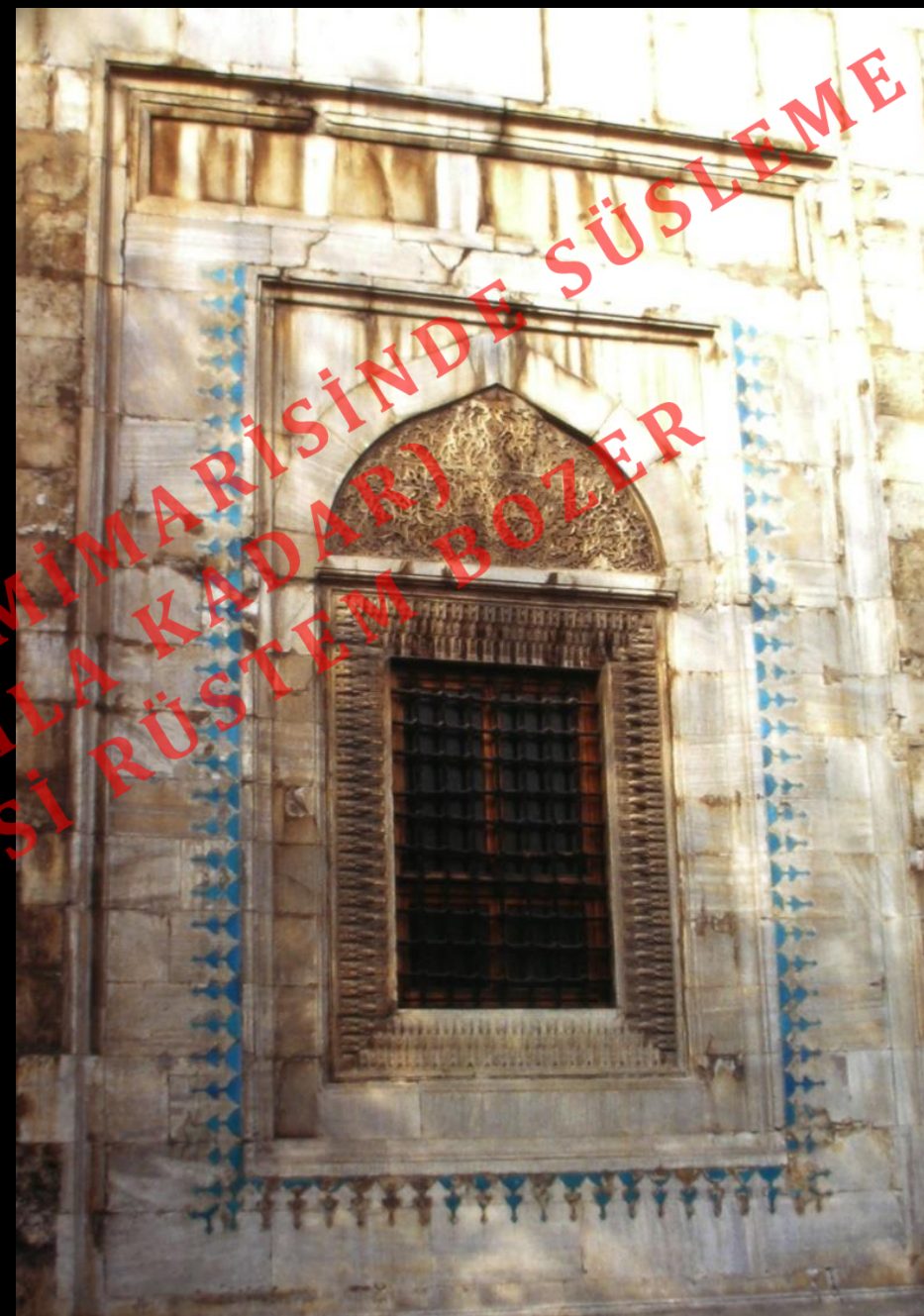
Divriği Ulu Cami

SAN 415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEMELERİNİN İZLENİMLERİ
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOYER

Bursa Yeşil Cami

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARİSİNDE SÜSLEME
(17. YÜZYILA KADAR)
DR. ÖGR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER